

*Творять не тільки письменники, а й читачі.
Генрік Ібсен*

Шановні дорослі!

Перед вами – непростий альбом.

Він уособлює собою велике поле, на якому незабаром засіється насіння. Насіння любові до літератури.

Тільки від нас, дорослих, залежить, чи стане книжка для малюків справжнім другом, а читання або слухання художніх творів – улюбленою справою. Зазначимо, що лише читання й заучування віршів напам'ять послуговується багатством Поезії й Прози всього наполовину. Натомість: за умов правильного підходу до використання художнього слова можна перетворити цей процес у цікаву й творчу гру.

Спробуйте створити такий творчо-ігровий простір у життєдіяльності своїх дітей і вихованців. А підґрунтям пропонуємо взяти технологію ОЗОН (особистісно зорієнтоване навчання української літератури, автор Анатолій Фасоля), адаптовану для дітей дошкільного віку. Методи і прийоми ОЗОН, подані в альбомі, сприятимуть не тільки розвитку відповідних навиків взаємодії малюків з художнім текстом (розмірковувати, бути уважними), але й формуватимуть основи для аналізу й оцінювання власних емоцій і почуттів літературних персонажів; забезпечуватимуть фундамент для самореалізації й самовираження особистості через діяльність.

В альбомі використано твори українських літераторів-класиків, зокрема, Грицька Бойка, Тамари Коломієць, Євгена Гуцала, які відкривали яскравий Світ дітям не одного покоління (ЧАСТИНА ПЕРША: «ПРО ВЕЛЕТНЯ КОМАРА, ВЕСЕЛИХ ЇЖАЧКІВ, КОРОВУ-СОРОКУ, ЛИСИХ ЛИСІВ І ЩЕ БАГАТО КОГО...», та сучасної дитячої письменниці Марії Пономаренко (ЧАСТИНА ДРУГА: «У КРАЇНІ СОНЯХІВ»).

Мова їхніх легких, світлих віршів, побудова сюжету та добрий гумор, переживання й думки героїв – зрозумілі й доступні тим, кому від трьох до п'яти. Маємо надію, що вони стануть якісним ґрунтом, добривом і джерельною водою одночасно для паростків любові до літератури, дитячої фантазії й творчості.

УМОВНІ ПОЗНАЧКИ

Шановні дорослі, ознайомте, будь ласка, дитину з умовними позначками в альбомі.

Пам'ятайте, що вашими вустами з малюком говорять автори літературного твору й творчих завдань

«Читальня»: читаємо разом із дорослим вірші.

«Запиталки»: думаємо й відповідаємо на запитання до тексту.

«Літературні перлини»: пояснюємо сюжет твору за допомогою народної мудрості.

«Акторське дзеркало»: мімічні та пластичні етюди, які відтворюють емоції героїв художнього твору.

«Ілюстрований словничок»: пояснюємо дитині незнайомі слова у художньому творі.

«Поетична майстерня»: складаємо власні віршовані твори.

«Акторська майстерня»: розігруємо театральні сценки за сюжетом твору.

«Творча майстерня»: малюємо ілюстрацію до тексту твору або виконуємо графічне завдання.

«Подяки»: дякуємо дорослому за допомогу. Подумки дякуємо всім, завдяки кому народився альбом: авторам художніх творів, укладачам, редакторам, художникам та ін.

«Емоційна рефлексія»: визначення вражень і почуттів від почутого твору та завдань, пов'язаних із ним.

ПРИВІТ! Познайомимось?

Я – Йойчик ☺ Назвали мене так, бо я часто вигукую «Йой!», коли бачу в книжці або навколо щось цікавеньке. Мене тоді запитують «що трапилось?» А я відповідаю: «нічого», просто мені.... І далі розповідаю про свої враження й емоції: я в захваті, я в захопленні; я – натхненний, обурений, роздратований, занепокоєний, розгублений, задоволений, здивований, піднесений; мені радісно, добре, кепсько, сумно, гірко, прикро, тривожно, страшно, тепло, цікаво і т.ін. Пропоную тобі цікаву подорож дитячими творами. Побачиш: отримаєш багато задоволення!

І теж разом зі мною багато разів вигукуватимеш «ЙОЙ!»

ПУТІВНИК ДЛЯ ВЗАЄМОДІЇ З АЛЬБОМОМ

❖ Очевидно, що слова дорослого мають стати для дитини провідником («рупором») у Світ поезії та прози. Зацікавленість літературними текстами у малюка залежить від «занурення», активності, творчості, риторичної й акторської майстерності нас, дорослих. Відповідальність велика – від нашої іскри або байдужості народиться чи не народиться майбутній читач і культурна особистість. Основи для цього закладаємо ми.

❖ За потребою, запитання можна й доцільно переформулювати відповідно до індивідуальних особливостей дитини.

❖ Завдання можна робити не за «один присіст». Скажімо, сьогодні тільки читаємо і ставимо декілька запитань або даємо можливість дитині «походити з цим». На завтра читаємо ще раз і пропонуємо цікавинки у творчих майстернях (попрацювати з акторським дзеркалом, разом скласти простенькі віршики).

❖ У який спосіб урізноманітнити діалоги за художнім текстом? За допомогою цікавих прийомів ОЗОН (особистісно зорієнтованого навчання)!

ОЗОН базується на «трьох китах», тобто основних принципах:

1. ЗАПИТАННЯ

Навчаємо дітей прислухатися до художніх текстів: розуміти сюжет, визначати й уявляти головних героїв твору, їх характерні риси й ознаки, усвідомлювати їх вчинки (Про що розповідається? Про кого йде мова? Які герої твору? Що робили?)

Дуже важливо ставити різноманітні запитання до літературного тексту:

- ✓ репродуктивні (на початковому етапі ознайомлення з твором) – про зміст вірша й подій, що в ньому відбуваються;
- ✓ евристично-пошукові (запитальні слова «Навіщо?», «Чому?») – пошук і знаходження причинно-наслідкових зв'язків учинків персонажів;
- ✓ творчі (запитальні слова «Що було би, якби?») – уява про можливі альтернативи в сюжеті, фіналі чи діях персонажів твору;
- ✓ рефлексійні – запитання про враження й почуття дитини від твору, емоції персонажів; дитячі спогади про схожі події; моделювання ситуацій;
- ✓ творчо-рефлексійні – запитання на уяву дітей відносно себе й твору («Якби ти був чарівником, якби ти допоміг (-ла) герою твору?», «Уяви, що ти можеш перетворитись на будь-кого й допомогти героям твору. На кого ти би перетворився (-лася)?»).

Уміння відповідати на запитання, а потім і самим складати їх, допоможе дітям успішно навчатися в школі, розв'язувати завдання побутового й психологічного характеру.

2. ОПЕРТЯ НА ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД ДИТИНИ

Читання художніх текстів бажано поєднувати з діалогами: «Чи були у тебе подібні ситуації?», «Чи бачив (-ла) ти в житті те, що описано в творі?», «Як ти переживаєш той чи інший настрій?», «Як би вчинив (-ла) ти?» тощо. Психологами доведено: те, що «замішується» через усвідомлення й спогади про власний життєвий досвід, набагато ґрунтовніше й глибше заходить у душу людини.

3. ЕМОТИКИ

Важливо викликати в дітей емоційний відгук на читання окремих епізодів у літературних текстах. Для цього дорослі виділяють інтонаційно й тембром голосу певні сюжетні події, опис героїв; учать дітей емоційно передавати своє ставлення до змісту творів: радість, здивування, сум; окреслювати власні відчуття від вчинків персонажів («Як ставишся до того, що зробив персонаж?», «Якби ви зустрілись із героєм/героїнею, щоби ти сказав (-ла)?»). Необхідно навчати дітей помічати, визначати й називати емоції, які вони відчують. Формування емоційної та чуттєвої культури є базисним у розвитку дитини дошкільного віку. Спостереження за емоціями персонажів, їх аналіз – основа для формування емоційного інтелекту особистості.

Насолоджуйтесь неспішно всіма цікавинками, який містить альбом.

Станьте разом із дітьми літературними мандрівниками.

Захопливих відкриттів вам із вашим малюком у літературному просторі нашого альбому!

